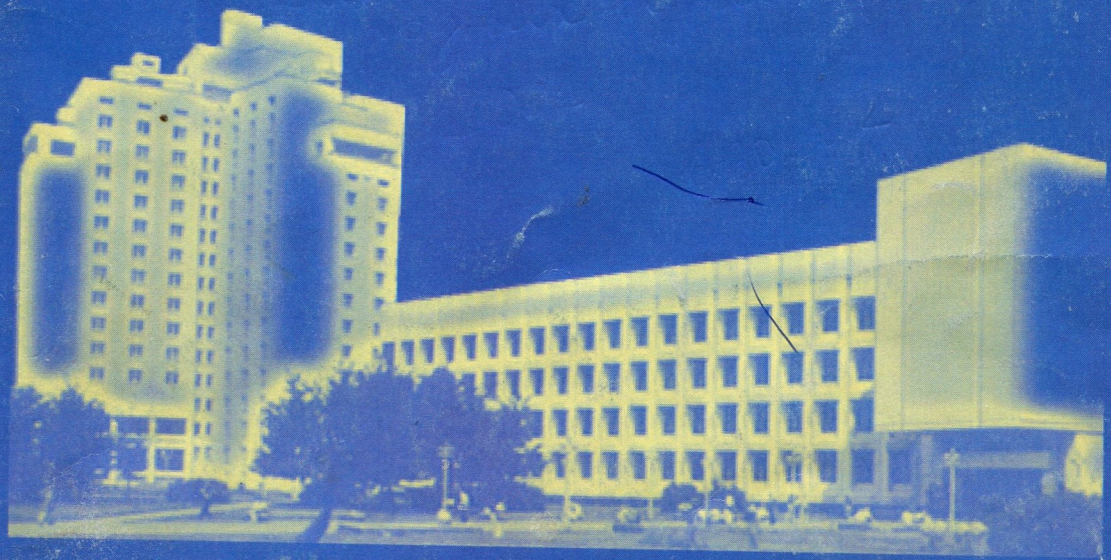
ІМВ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ВИПУСК 30
ЧАСТИНА ІІ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ВИПУСК 30

(ЧАСТИНА II)

Наукова бібліотека
Київського університету
ім.Т.Шевченка
ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

КИЇВ – 2001

Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 30. Частина II (у двох частинах).
К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут міжнародних відносин, 2001. – 250 с.

У збірнику розглянуто актуальні питання розвитку сучасних міжнародних відносин, міжнародного права, міжнародних економічних відносин та міжнародної інформації.

Розраховано на викладачів, наукових співробітників, аспірантів та студентів.

Редакційна колегія:

Губерський Л. В., д-р філософ. наук, проф., член-кор. НАН України (головний редактор);
Бруз В. С., д-р істор. наук, проф.;
Гайдуков Л. Ф., д-р істор. наук, проф.;
Гончар Б. М., д-р істор. наук, проф.;
Гуменюк Б. І., д-р істор. наук, проф.;
Денисов В. Н., д-р юрид. наук, проф.;
Довгерт А. С., д-р юрид. наук, проф.;
Дудченко М. А., д-р екон. наук, проф.;
Євентов В. І., д-р юрид. наук, проф.;
Забігайло В. К., д-р юрид. наук, проф.;
Кредісов А. І., д-р екон. наук, проф.;
Крижанівський В. П., д-р істор. наук, проф.;
Ніколаєнко І. І., д-р істор. наук, проф.;
Рогач О. І., д-р екон. наук, проф.;
Сандровський К. К., д-р юрид. наук, проф.;
Філіпенко А. С., д-р екон. наук, проф.;
Шнирков О. І., д-р. екон. наук, проф. (заст. головного редактора).

Адреса редакційної колегії: 04119, Київ, вул. Мельникова, 36/1,
Інститут міжнародних відносин; тел. 211-44-43.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, імен власних та інших відомостей.

© **Інститут міжнародних відносин, 2001.**

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Ніколаєнко І.І.
Україна і Росія: розвиток зовнішньополітичних відносин
у контексті європейських інтеграційних процесів 3

Резніченко В.І.
До історії виникнення дипломатичного протоколу 10

Андрущенко Т.В.
Українсько-угорські відносини в контексті реалізації європейського вектора
зовнішньої політики України 14

Буренко Н.М.
Шлях європейської інтеграції, що його застосовують до країн-кандидатів
з Центральної Європи 19

Дудка Р.
Північна Ірландія: чи витримає мирний процес тягар минулого? 27

Завітневич Н.Г.
Українська меншина в україно-польських міждержавних відносинах:
історія і сучасність 33

Німченко А.В.
США та проблема фінансування операцій ООН з підтримання миру 37

Поршакова Н.А.
Миротворча діяльність ОБСЄ у зв'язку з конфліктом на терені колишньої Югославії 42

Романенко С.О.
Правова основа сучасної моделі застосування односторонніх економічних санкцій
з боку США та проблеми її реформування 49

Томашевич О.
"Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО,
як складова програм Партнерства НАТО з Україною" 58

Чередніченко В.
Вплив зовнішньополітичних факторів на реалізацію проектів
військово-технічного співробітництва України з іноземними державами 62

Швагер Ю.І.
Етнополітична ситуація у республіках Північного Кавказу у дзеркалі косовської кризи 68

Гуменюк А.Г.
Участь України в операції ООН в Сьєрра-Леоне 73

Пріцак Л.
Формула "високої руки" як вияв української ментальності середини XVII століття 76

Цвих В.Ф.
Соціальне партнерство в Західній Європі: корпоративна модель 81

Шамраєва В.М.
Проблема вироблення зовнішньополітичної концепції УНР взимку 1918-1919 рр. 87

Макух В.В.
Дипломатія Алжиру: північноамериканський та французький напрямки 94

СУЧАСНА СИСТЕМА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Мережко О.О.
Принципи і способи тлумачення міжнародних контрактів
в транснаціональному торговому праві 100

Збирко С.М.
Поняття та види оффшорних зон 105

Зеленецький Д.О.
Поняття і зміст права власності 112

Міхеєва О.Г.
Інтеграція та перспективи митно-тарифного регулювання імпорту в Україні 118

Перестюк Н.
Погляд на правову кваліфікацію крізь англосаксонський "траст" 122

Пронюк Н.В.
Конституція України 1996 р. – основа створення національної правової системи . 129

Троян А.О.
Історія становлення факторингу 140

Фисун Ю.
Сепаратистські тенденції в релігійному середовищі України
і можливі шляхи їх нейтралізації 146

Березовська І.А.
Правове регулювання відносин України з ЄС
в світлі перспективи створення асоціації 152

Лобода К.С.
Інституційні механізми імплементації соціальних відносин
у Європейському Союзі та Раді Європи 159

Рижий В.І.
Юридична кваліфікація та класифікація польотів у повітряному просторі 168

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Мазуренко В.П., Хом'якова Я. В.
Етика як основа взаємодії сторін в консалтинговій діяльності 175

Бородіна В.М.
Інвестиційний клімат країн Вишеградської групи 178

Губар Н.
Особливості розробки стратегії ТНК на сучасному етапі 187
Дорожовець Л.І.
Електронна комерція: історія розвитку, понятійний апарат,
програмне та апаратне забезпечення функціонування 189
Золотоверх Л.О.
Можливості та межі застосування досвіду європейської економічної інтеграції
в країнах Чорноморського співробітництва 197
Гуминська Н.В.
Захист прав інтелектуальної власності у контексті міжнародної торгівлі 204
Риндіна А.В.
Оцінка економічного потенціалу фірми 208
Рожкова Т.С.
Актуальні проблеми адаптації правової системи України до європейських стандартів 210
Серажим Ю.В.
Управління ризиками в інвестиційній діяльності 214
Бартащук Т.П.
Інформаційна основа економічного розвитку сучасного світу 219
Ермаченко В.Е., Поляков Д.В.
Маркетинг ВЭД как инструмент достижения конкурентных преимуществ
на внутреннем рынке 228
Проскура Е.Ю.
Особенности оценки уровня кризисного состояния отечественных предприятий . 231

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Пантелеймонов О.Є.
Інформаційні агентства світу: історія дослідження і сучасні тенденції 233
Івохін Є.В., Юштін К.Е., Вадньов Д.О., Косинський К.О., Зілова О.С.
Використання електронних засобів в організації навчального процесу
в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка 240

Гуменюк А.Г.*

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В ОПЕРАЦІЇ ООН В СЬЄРРА-ЛЕОНЕ

Миротворча діяльність України правомірно привертає увагу дослідників. Це один з найяскравіших проявів миролюбної сутності нашої держави, її вірності зобов'язанням випливають з статутних положень ООН, членом і фундатором якої Україна є з часу заснування цієї головної міжнародної організації.

З участю України в операціях ООН з підтримання миру пов'язано ряд складних і принципово важливих питань щодо міжнародної діяльності країни, яка проголосила курс на нейтралітет і позаблоковість. Загальновизнано, що нейтральна і позаблокова країна не повинна брати участь у воєнних конфліктах.

Але специфіка операцій ООН з підтримання миру полягає в тому, що контингенти розташовуються в зоні конфлікту не з метою воювати, а в якості поліцейської сили ля стабілізації ситуації. За своїм характером вони є нейтральними, бо не підтримують жодну з конфліктуючих сторін. Таким чином, участь українських миротворців в операціях ООН не суперечить проголошеному нейтралітету і позаблоковості, а також зобов'язанням нашої держави як члена ООН.

Дослідження миротворчої діяльності України свідчить про відсутність у нашої держави якихось специфічних політичних міркувань чи тенденційності щодо географії операцій. Наші миротворці робили гідний внесок у врегулювання небезпечних конфліктів в різних країнах і на різних континентах.

Новітнім миролюбним кроком України є направлення свого контингенту в Африку, в Сьєрра-Леоне.

Ця маленька країна в Західній Африці має свою складну і суперечливу історію, яку треба враховувати, аналізуючи сутність сучасного конфлікту. Величезні родовища алмазів, бокситів і залізної руди є основним багатством Сьєрра-Леоне.

Першими європейцями в цьому регіоні були португальці у 1460 році, які і дали назву країні, що означає "левині гори". Британська колонія з'явилася у Фрітауні у 1787 році. З 1808 р. Сьєрра-Леоне мала статус протекторату. У 1924 р. країна провела перші вибори у місцеві органи самоуправління. Незалежність Сьєрра-Леоне отримала 27 квітня 1961 р. 29 квітня 1992 р. в країні відбувся військовий переворот [1].

Зміна влади стала майже національним видом спорту – засинаючи при одній владі, просинались вже за іншої. За гарними революційними лозунгами Фоде Санко – лідера повстанців – пішли тисячі молодих і голодних людей. В свої загони бойовики силою забирали навіть підлітків й перетворювали їх на найбільш відчайдушних бійців [2].

Революція в Сьєрра-Леоне була вигідна сусіду – президенту Ліберії Чарльзу Тейлору. Саме він – за даними експертів ООН – контролює підпільну торгівлю зброєю й алмазами в Західній Африці. Його білих партнерів, здається, влаштувала "маленька війна", якою можна маніпулювати – адже за зброю розраховувались алмазами [3].

У травні 2000 року Об'єднаний революційний фронт знов намагався атакувати Фрітаун. Але не вийшло – британські військові схопили Фоде Санко, а в країну під прапором ООН увійшли миротворці з Бангладеш й Росії. Відтоді сьєрралеонці, за їх словами, зітхнули з полегшенням, бо кулемети біля кожного бунгало все ж таки додають впевненості [4].

Місія ООН у Сьєрра-Леоне була розгорнута 22 жовтня 1999 року згідно прийнятої Радою Безпеки ООН Резолюції № 1270(1999) з метою припинення конфлікту між урядом країни та представниками Об'єднаного революційного фронту. Місію очолювали Спеціальний представник Генерального Секретаря ООН і голова місії Олуєме Аденіджі (Нігерія),

* молодший науковий співробітник
Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

© Гуменюк А.Г., 2001

заступник спеціального представника Бехруз Садрі, головний військовий спостерігач бригадний генерал Ісаак Сода Арізона Чісузі (Замбія), командувач миротворчих сил ООН генерал-лейтенант Даніель Ішмейл Опанде (Кенія). Штаб квартира місії розташована в м. Фрітаун. Миротворчі сили Місії виконують завдання по підтриманню миру та безпеки в країні на основі Резолюції РБ ООН № 1270(1999) та мандату РБ ООН від 20.09.2000 р. № 1321 [5].

Слід зазначити, що миротворчі зусилля України різко зросли у 2000 р. у зв'язку з членством нашої держави в Раді Безпеки. Уряд України позитивно відгукнувся на пропозицію ООН взяти участь в операції в Сьєрра-Леоне.

Згідно з Указом Президента України Л.Д. Кучми "Про участь України в міжнародній миротворчій операції ООН в Сьєрра-Леоне" [6] та Законом України "Про участь України в міжнародних миротворчих операціях" [7] 18 грудня з порту "Жовтневий", що на Миколаївщині, відбув в Сьєрра-Леоне паром "Герої Шипки" з першою групою українських миротворців, який прибув до порту Фрітаун 31 грудня 2000 року. На борту парому знаходилося 60 бронетранспортерів, 192 вантажівки, 23 причепи та 27 чоловік особового складу [8].

20 грудня двома літаками Ан-124 "Руслан" до Сьєрра-Леоне було відправлено частину техніки та передову групу миротворців. Їх завдання полягало в тому, щоб підготувати місця дислокації українського контингенту [9].

21 грудня 2000 року було направлено 4 окремий ремонтно-відновлювальний батальйон(орвб) Збройних Сил України під командуванням полковника Сердюка Сергія Івановича чисельністю 524 особи [10].

Основні завдання 4 орвб включали обслуговування та ремонт матеріально-технічних ресурсів, наданих Збройними Силами України до складу Місії ООН у Сьєрра-Леоне, підготовка екіпажів бронетранспортерів та водіїв вантажних автомобілів, супроводження гуманітарних вантажів [11].

26 грудня 2000 року до Сьєрра-Леоне прибули ще 142 українських миротворця.

5 січня 2001 року до українських миротворців приєдналися ще 6 військовослужбовців окремого ремонтно-відновлювального батальйону Збройних Сил України, які супроводжували 160 бронетранспортерів та 79 вантажівок на поромі "Саравак-3" [12].

З 12 березня 2001 року було направлено 20 окремий вертолітний загін Збройних Сил України чисельністю 110 осіб та штабні офіцери чисельністю 5 осіб під командуванням підполковника Ткаченка Олександра Олександровича. Технічне обслуговування гелікоптерів, що дислокуються поблизу населеного пункту Хайстінг, українські військові здійснюватимуть самостійно. Пальним їх забезпечують тилові підрозділи ООН. На вертолітників покладено завдання з перевезення вантажів, медичного транспортування, виконання пошукових і рятувальних робіт, спостережні польоти, перевезення високоповажних осіб тощо [13].

Таким чином було завершено передислокацію українського миротворчого контингенту у цю Західно-Африканську країну.

З 15 березня екіпажі розпочали ознайомлення з майбутніми маршрутами польотів та обліт майданчиків, а вже наприкінці місяця почали виконувати завдання місії, зокрема, перевезення пасажирів, гуманітарних вантажів, супроводження колон, повітряна розвідка, евакуація поранених [14].

Командувач силами ООН у Сьєрра-Леоне нігерійський генерал-лейтенант Даніель Опанде високо оцінив професійний рівень українських льотчиків і назвав їх своєю першою лінією оборони.

До липня 2001 року ремонтно-відновлювальний батальйон планує завершити підготовку спеціалістів із інших країн та передати у експлуатацію 160 БТР-70 та 150 автомобілів. Після цього українці виконуватимуть ремонтні роботи, а також перевозитимуть вантажі та пасажирів [15].

Український контингент у Сьєрра-Леоне забезпечений усім необхідним для автономного виконання миротворчих завдань.

Однак миротворча операція в Сьєрра-Леоне може виявитися однією з найскладніших з усіх, що доводилося виконувати українським військовикам. Широко відомі стали факти жорстокості бандитів, які масово відрубували руки у своїх супротивників.

Звертає увагу на себе той факт, що деякі країни відмовилися брати участь у сьєрралеонському врегулюванні. Так, Йорданія та Індія вивели свої війська з країни після захоплення в заручники місцевими повстанцями в серпні 2000 року понад 500 миротворців із цих країн [16].

Українські миротворці виконують місію разом із миротворцями з Росії, Британії, Нігерії, Бангладеш, Непалу [17].

Оскільки операція в Сьєрра-Леоне для українських миротворців є справою сьогодення, матеріалів для узагальнень ще недостатньо. І все ж можна вже зараз охарактеризувати деякі риси новітнього миротворчого акту України.

Насамперед варто відзначити масштабність участі нашої країни в даній операції. За обсягом техніки і кількісним складом контингенту це одна з найбільших операцій.

Значний інтерес уявляє собою мандат, визначений Радою Безпеки ООН. Він передбачає суто цивільні, мирні напрямки роботи, що ілюструє еволюцію миротворчих операцій. Якщо раніше головна мета контингенту зводилася до виконання поліцейської "буферної" ролі, то тепер, як видно з аналізованої операції, завдання істотно розширилися. Вони передбачають відбудовчі, ремонтні роботи, перевезення вантажів та пасажирів тощо.

Характеризуючи мотиви участі нашої держави в цій та інших операціях, слід враховувати, що дії українських миротворців істотно сприяють зміцненню міжнародного авторитету України. Є підстави твердити, що миротворчі акції на сучасному етапі – найефективніший засіб підвищення престижу нашої держави на світовій арені. До того ж варто брати до уваги і позитивний фінансовий аспект справи. На міжнародних миротворчих операціях ООН, в яких Україна бере участь з 1992 року, наша країна заробила близько 100 млн. дол. США. Українські миротворці вже завоювали славу надійних, невибагливих й самовідданих вояків, які сумлінно виконують складні і благородні завдання врегулювання небезпечних міжнародних конфліктів.

ПОСИЛАННЯ

1. Сьєрра-Леоне. //Энциклопедический справочник. Весь мир. Страны. – Минск, 1999. – С. 472-473.
2. Антологія української миротворчості поповниться Західною Африкою //Політика і культура. – № 2. – 2001. – С. 52-53.
3. Там само.
4. Там само.
5. Із архіву Міністерства Оборони України.
6. Указ Президента України № 1319/2000 від 8.12.2000 //Голос України. – 9.12.2000 р.
7. Закон України № 2148-14 від 14.12.2000 р.
8. Із архіву Міністерства Оборони України.
9. Там само.
10. Там само.
11. Там само.
12. Там само.
13. Там само.
14. Там само.
15. Там само.
16. Гмиря О. Наші люди в Африці //Президентський Вісник. – № 26. – 2000.
17. Ці смішні білі люди //Голос України.. – 27 березня 2001 р. – С. 12.